

บทที่ 4

เปรียบเทียบกระบวนการเลือกสรรของพรรคการเมืองไทยกับพรรคการเมืองของประเทศอังกฤษและสหรัฐอเมริกา

ในบทที่ 3 ได้กล่าวถึงรายละเอียดของกระบวนการเลือกสรรและกระบวนการสร้างภาวะผู้นำของพรรคประชาธิปัตย์ พรรคความหวังใหม่และพรรคชาติไทยไปแล้ว ในบทนี้จะนำเอากระบวนการเลือกสรรและการสร้างภาวะผู้นำของพรรคการเมืองไทยมาเปรียบเทียบกับกระบวนการเลือกสรรและกระบวนการสร้างภาวะผู้นำของพรรคอนุรักษนิยมของประเทศอังกฤษและพรรคการเมืองของประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งทั้งสองประเทศนี้เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว พรรคการเมืองมีความมั่นคง การนำมาเปรียบเทียบกับพรรคการเมืองไทยจะทำให้ทราบถึงจุดแข็ง-จุดอ่อนของพรรคการเมืองไทย ซึ่งเป็นจุดประสงค์หลักของบทนี้ ปัญหาที่ต้องการจะตอบในบทนี้คือ การสร้างผู้นำของพรรคการเมืองไทยมีจุดอ่อนอย่างไร เพื่อจะนำไปสู่การหาแนวทางในการพัฒนาการสร้างผู้นำของพรรคการเมืองไทยต่อไป

1. เปรียบเทียบกระบวนการเลือกสรรของพรรคประชาธิปัตย์ พรรคความหวังใหม่ และพรรคชาติไทย กับพรรคอนุรักษนิยมของประเทศอังกฤษ และพรรคการเมืองของประเทศสหรัฐอเมริกา

ในบทที่ 3 ได้กล่าวถึงกระบวนการเลือกสรรของพรรคประชาธิปัตย์ พรรคความหวังใหม่ และพรรคชาติไทยมาโดยละเอียดแล้ว และในบทที่ 2 ได้กล่าวถึงกระบวนการเลือกสรรของพรรคอนุรักษนิยมของอังกฤษ และพรรคการเมืองของสหรัฐอเมริกามาโดยละเอียดแล้วเช่นกัน ในบทนี้จะนำมากล่าวในเชิงเปรียบเทียบ ซึ่งจะเปรียบเทียบในขั้นตอนที่สำคัญต่าง ๆ

1.1 เปรียบเทียบขั้นตอนในกระบวนการเลือกสรรของพรรคอนุรักษนิยมของอังกฤษกับพรรคประชาธิปัตย์ พรรคความหวังใหม่และพรรคชาติไทย

1.1.1 การส่งใบสมัครไปที่หน่วยงานกลาง ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนแรกของกระบวนการเลือกสรรของพรรคอนุรักษนิยม และเป็นขั้นตอนแรกของกระบวนการเลือกสรรของพรรคประชาธิปัตย์ ความหวังใหม่และชาติไทย แตกต่างกันว่าพรรคการเมืองของไทยเปิดโอกาสให้ส่งใบสมัครไปที่สาขาพรรค หรือสำนักงานเขตของแต่ละพรรคได้ นอกจากนี้แล้วข้อแตกต่างที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งคือ กลุ่มบุคคลที่เข้ามายื่นใบสมัครนั้น พรรคอนุรักษนิยมของอังกฤษจะใช้หลักความเสมอภาค คือ บุคคลจะต้องเสนอตัวเข้ามาเท่านั้น พรรคจะไม่เข้าไปทาบทามหรืออาศัยการรู้จักกันเป็นการส่วนตัวกับชนชั้นนำของพรรค พรรคการเมืองไทยได้รับอิทธิพลจากระบบอุปถัมภ์อยู่พอสมควรและ

ของพรรค พรรคการเมืองไทยได้รับอิทธิพลจากระบบอุปถัมภ์ที่อยู่พอสมควรและอาจจะเป็นเพราะการพยายามหาผู้นำให้สอดคล้องกับภารกิจที่เปลี่ยนไปหรืออาจจะเพราะการพยายามเร่งสร้างผู้นำให้พรรค จึงต่างไปจากพรรคการเมืองของอังกฤษ

1.1.2 การสัมภาษณ์และการทดสอบ กระบวนการนี้ถือว่าเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญมาก ของพรรคอนุรักษนิยมจะมีความสลับซับซ้อน กล่าวคือ เมื่อผู้ที่เสนอตัวเข้ามายื่นใบสมัครแล้วก็เข้ารับการสัมภาษณ์ที่หน่วยงานกลาง ในขั้นนี้จะประเมินคุณสมบัติส่วนบุคคลโดยกว้างๆ ก่อน เช่น การศึกษา ประสบการณ์ทางการเมือง ฯลฯ เมื่อบุคคลสามารถผ่านขั้นตอนนี้ไปได้ จึงเข้ารับการทดสอบและสัมภาษณ์ในขั้นตอน "Weekend selection boards" ในขั้นตอนนี้ผู้ที่เสนอตัวต้องเข้ามาทำแบบฝึกหัดเพื่อทดสอบคุณสมบัติต่างๆ เช่น บุคลิก ภาวะผู้นำ ความฉลาด ขั้นตอนนี้ถือว่าเป็นขั้นตอนที่มีความละเอียดถี่ถ้วน มีการนำหลักการทางจิตวิทยาเข้ามาใช้ในกระบวนการเลือกสรร ซึ่งสามารถวัดคุณสมบัติของบุคคลได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่าการใช้การสัมภาษณ์แบบทั่วไปอย่างแน่นอน บุคคลที่ผ่านการเลือกสรรในขั้นนี้จะเข้ารับการสัมภาษณ์กับคณะกรรมการเลือกสรรของสาขาพรรค ถ้าผ่านขั้นตอนนี้ได้ก็ต้องเข้ารับการสัมภาษณ์กับคณะกรรมการฝ่ายบริหาร ซึ่งการสัมภาษณ์ในขั้นตอนนี้เป็นการสัมภาษณ์ขั้นตอนสุดท้าย มีการพิจารณากันอย่างเข้มข้นละเอียดมาก ผู้ที่ผ่านขั้นตอนนี้ได้มีเพียงไม่กี่คนเท่านั้น

เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับขั้นตอนการสัมภาษณ์ของพรรคประชาธิปไตย ความหวังใหม่และชาติไทยพบว่าพรรคการเมืองของไทยนั้น

- มิได้ใช้หลักความเสมอภาคในการเลือกสรรมากนัก เพราะบุคคลที่ทางพรรคเข้าไปทาบถาม หรือรู้จักเป็นการส่วนตัวกับชนชั้นนำของพรรคไม่ต้องเข้ารับการสัมภาษณ์
- มิได้ใช้หลักการทางวิชาการเข้ามาทดสอบคุณสมบัติของผู้ที่ยื่นใบสมัครเข้ามา
- ลักษณะการสัมภาษณ์เป็นแบบไม่เป็นทางการ เป็นการพูดคุยกันในประเด็นต่างๆ แบบกว้างๆ มิได้สัมภาษณ์แบบเข้มข้นแต่อย่างใด
- การตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ที่ยื่นใบสมัครเข้ามานั้น มิได้กระทำโดยละเอียดรอบคอบ ซึ่งมีตัวอย่างปรากฏออกมาเมื่อไม่นานมานี้ เรื่องปัญหาวุฒิการศึกษาของ นายชาญชัย อิศรเสนาวิทย์ ส.ส.พรรคประชาธิปัตย์ ในกรณีนี้ พล.ต.สนั่น ขจรประสาธ ได้ให้สัมภาษณ์ผ่านสื่อมวลชนว่า ได้สอบถามเรื่องวุฒิการศึกษาของนายชาญชัยแล้ว เขาบอกว่าจบปริญญาตรี จึงให้ผ่านกระบวนการเลือกสรร เหตุการณ์นี้บ่งบอกว่ากระบวนการเลือกสรรของพรรคประชาธิปัตย์นั้นขาดความละเอียดถี่ถ้วน

โดยภาพรวมนั้นจะเห็นว่า ขั้นตอนการสัมภาษณ์ของพรรคประชาธิปัตย์ ความหวังใหม่และชาติไทยนั้น เป็นไปในลักษณะคร่าวๆ ไม่ละเอียดถี่ถ้วน ไม่มีกำหนดระยะเวลาที่แน่นอนแบบพรรคอนุรักษนิยม ส่วนขั้นตอนการทดสอบคุณสมบัติของผู้เข้าแข่งขันโดยหลักการทางจิตวิทยานั้นไม่มี พรรคการเมืองไทยมีขั้นตอนการสัมภาษณ์และการทดสอบที่อ่อนกว่าพรรคอนุรักษนิยมมาก

1.1.3 การประชุมสามัญ เป็นขั้นตอนสุดท้ายของพรรคอนุรักษนิยม เมื่อผ่านขั้นตอนอื่นๆ แล้วผู้ที่เสนอตัวเข้ามาจึงเข้าเสนอตัวในที่ประชุมสามัญเพื่อได้รับการยอมรับจากสมาชิกพรรค ถ้าได้รับการยอมรับก็ถือว่าผ่านกระบวนการเลือกสรร แต่พรรคประชาธิปไตย ความหวังใหม่ และชาติไทยนั้นมิได้มีขั้นตอนนี้ พรรคการเมืองของไทยนั้นอำนาจในการตัดสินใจอยู่ที่ชนชั้นนำของพรรคเป็นสำคัญ ในกระบวนการเลือกสรรมิได้ให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ นั่นคือ พรรคการเมืองของไทยมีการรวมอำนาจมากกว่าพรรคอนุรักษนิยมของอังกฤษ

องค์กรที่ทำหน้าที่ในการเลือกสรรผู้นำของประเทศอังกฤษและประเทศไทยนั้นคือ พรรคการเมืองเช่นเดียวกัน พรรคการเมืองของอังกฤษและไทยจะมีอำนาจเต็มที่ในเรื่องนี้

ตารางที่ 4.1 แสดงการเปรียบเทียบกระบวนการเลือกสรรของพรรคประชาธิปัตย์ ความหวังใหม่ และชาติไทย กับพรรคอนุรักษนิยมของประเทศอังกฤษ

พรรคอนุรักษนิยมของประเทศอังกฤษ	พรรคประชาธิปัตย์ ความหวังใหม่ และชาติไทย
<p>1. ผู้ที่เสนอตัวเข้ามายื่นใบสมัครที่หน่วยงานกลางของพรรค</p> <p>2. ผู้ที่จะเข้ามาเป็นผู้นำรุ่นใหม่ของพรรคจะต้องเสนอตัวเข้ามาเท่านั้น</p> <p>3. วิธีที่ใช้ในการเลือกสรรนั้น พรรคอนุรักษนิยมจะใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเข้มขัน ละเอียดยิ่งขึ้นขั้นตอนการสัมภาษณ์มี 4 ขั้นตอน คือ การสัมภาษณ์ที่หน่วยงานกลาง, การสัมภาษณ์ในขั้นตอน "Weekend selection boards" การสัมภาษณ์กับคณะกรรมการเลือกสรรของสาขาพรรค และการสัมภาษณ์กับคณะกรรมการฝ่ายบริหาร และในขั้นตอน Weekend selection boards ผู้ที่เสนอตัวเข้ามาต้องทำแบบทดสอบวัดบุคลิก ภาวะผู้นำ ความฉลาด ฯลฯ และในแต่ละขั้นตอนมีกำหนดเวลาที่แน่นอน</p> <p>4. เมื่อผู้ที่เสนอตัวเข้ามาผ่านขั้นตอนอื่นๆ แล้วจะต้องเข้าร่วมการประชุมสามัญ เพื่อเสนอตัวในที่ประชุม และได้รับการยอมรับจากสมาชิกพรรค จึงจะถือว่าผ่านกระบวนการเลือกสรร แต่อย่างไรก็ตาม ผู้ที่ผ่านกระบวนการเลือกสรรแล้วแต่ประพฤติตัวไม่เหมาะสม หรือประชาชนไม่ยอมรับก็อาจจะถูกคัดออกได้อีก</p>	<p>1. ผู้ที่เสนอตัวเข้า หรือบุคคลที่รู้จักกันเป็นการส่วนตัวกับชนชั้นนำของพรรค หรือบุคคลที่ทางพรรคส่งคนเข้าไปทาบทามยื่นใบสมัครที่หน่วยงานกลาง หรือสำนักงานเขต หรือสาขาพรรค</p> <p>2. ผู้ที่จะเข้ามาเป็นผู้นำรุ่นใหม่ของพรรคอาจจะเสนอตัวเข้ามา หรือเป็นบุคคลที่ทางพรรคทาบทาม หรือรู้จักกันเป็นการส่วนตัวกับชนชั้นนำของพรรค</p> <p>3. วิธีที่ใช้ในการเลือกสรรนั้นจะใช้การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ ซึ่งก็คือ การพูดคุยกันแบบธรรมดา มิได้เข้มขัน ละเอียดย่างไร และไม่มี การทดสอบคุณสมบัติต่างๆ ของผู้ที่เสนอตัวเข้ามา อนึ่ง ผู้ที่ทางพรรคส่งคนเข้าไปทาบทาม หรือรู้จักกันเป็นการส่วนตัวของพรรค ไม่ต้องเข้ารับการสัมภาษณ์ และขั้นตอนการสัมภาษณ์นี้ไม่กำหนดเวลาที่แน่นอน</p> <p>4. เมื่อผู้ที่เสนอตัวเข้ามาผ่านขั้นตอนการสัมภาษณ์แล้วถือว่าผ่านกระบวนการเลือกสรร ไม่จำเป็นต้องผ่านการประชุมสามัญ</p>

1.2 เปรียบเทียบขั้นตอนในกระบวนการเลือกสรรของพรรคการเมืองของประเทศสหรัฐอเมริกากับพรรคประชาธิปัตย์ พรรคความหวังใหม่ และพรรคชาติไทย

กระบวนการเลือกสรรของพรรคการเมืองของสหรัฐอเมริกากระทำโดยวิธีการหยั่งเสียง โดยผู้เข้าแข่งขันเสนอชื่อตนเองเข้าสู่กระบวนการหยั่งเสียงในแต่ละรัฐ กล่าวโดยสรุปก็คือ กระบวนการลงคะแนนเสียงของประชาชนเพื่อคัดเลือกตัวแทนในการลงสมัครรับเลือกตั้งในการเลือกตั้งทั่วไป ซึ่งรายละเอียดได้กล่าวไว้แล้วในบทที่ 2 ในบทนี้จะนำมาเปรียบเทียบกับกระบวนการเลือกสรรของพรรคการเมืองไทย ซึ่งแตกต่างกันมาก

1.2.1 ขั้นตอนสำหรับผู้เข้าแข่งขันเสนอชื่อตนเองเข้าสู่การหยั่งเสียง ของแต่ละรัฐ ขั้นตอนนี้เปิดกว้างและมีความเสมอภาค ประชาชนที่มีคุณสมบัติตามข้อกำหนดของกฎหมายมีโอกาสเสนอชื่อตนเองเข้ารับการหยั่งเสียงโดยเท่าเทียมกัน ไม่มีอิทธิพลของระบบอุปถัมภ์ ความสัมพันธ์แบบส่วนตัว ซึ่งแตกต่างจากการเข้าสู่กระบวนการเลือกสรรของพรรคการเมืองไทย ที่ได้รับอิทธิพลของระบบอุปถัมภ์ ความสัมพันธ์แบบส่วนตัว ในขั้นตอนนี้พรรคการเมืองของสหรัฐอเมริกามีวิธีการที่ให้ความเสมอภาคมากกว่าพรรคการเมืองไทย แต่อย่างไรก็ตาม ผู้ที่มีเงินมากก็มักจะได้เปรียบกว่าผู้ที่มีเงินน้อย

1.2.2 ขั้นตอนการเข้ารับการหยั่งเสียง เป็นขั้นตอนที่ประชาชนในแต่ละรัฐลงคะแนนเสียงสนับสนุนผู้ที่เสนอตัวเข้ามา ถ้าได้คะแนนเสียงตามที่แต่ละรัฐกำหนดเขาก็ผ่านการเลือกสรร ในบางรัฐจะให้มีการหยั่งเสียงในรอบสองถ้าไม่มีบุคคลใดได้รับคะแนนเสียงตามที่แต่ละรัฐกำหนด

อนึ่ง องค์กรที่ทำหน้าที่ในการเลือกสรรของพรรคการเมืองสหรัฐอเมริกานั้นก็ต่างจากของไทย กล่าวคือ องค์กรที่ดำเนินการเลือกสรรของสหรัฐอเมริกานั้นมีทั้งองค์กรของรัฐและองค์กรของพรรคระดับรัฐ ซึ่งแตกต่างกันไปในแต่ละรัฐ แต่องค์กรที่ดำเนินการเลือกสรรของไทย คือ พรรคการเมืองเท่านั้น

ตารางที่ 4.2 แสดงการเปรียบเทียบกระบวนการเลือกสรรของพรรคการเมืองของประเทศ
สหรัฐอเมริกากับพรรคประชาธิปไตย ความหวังใหม่ และชาติไทย

พรรคการเมืองของประเทศสหรัฐอเมริกา	พรรคประชาธิปไตย ความหวังใหม่ และชาติไทย
1. บุคคลสามารถเสนอตัวเข้ามาสู่กระบวนการเลือกสรรได้อย่างเสมอภาค และบุคคลต้องเสนอตัวเข้ามาเท่านั้น ไม่มีการใช้ความสัมพันธ์แบบส่วนตัว หรือระบบอุปถัมภ์	1. บุคคลสามารถเสนอตัวเข้ามาสู่กระบวนการเลือกสรรได้อย่างเสมอภาค แต่อย่างไรก็ตาม ยังมีบุคคลอีก 2 กลุ่มที่ไม่ต้องเสนอตัวเข้ามา คือ กลุ่มที่ทางพรรคทาบทาม และกลุ่มที่รู้จักกันเป็นการส่วนตัวกับชนชั้นนำของพรรค
2. วิธีการที่ใช้ในการเลือกสรรและใช้วิธีการหยั่งเสียง ซึ่งเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจโดยตรง และการหยั่งเสียงในแต่ละรัฐก็แตกต่างกันไป มีลักษณะเฉพาะตัวของแต่ละรัฐ	2. วิธีการที่ใช้ในการเลือกสรร คือ การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ ผู้ที่มีอำนาจในการตัดสินใจคือ ชนชั้นนำของพรรคการเมือง
3. วิธีการเลือกสรรมิได้ซับซ้อน แต่น่าจะมีประสิทธิภาพสูง เพราะเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามาตัดสินใจโดยตรง ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับคุณภาพของประชาชนด้วย	3. วิธีการที่ใช้ในการเลือกสรรมิได้ซับซ้อน แต่มีประสิทธิภาพต่ำ เพราะใช้การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ ซึ่งไม่สามารถวัดคุณสมบัติของคนได้มาก
4. องค์กรที่ดำเนินการเลือกสรรนั้นมีทั้งองค์กรของรัฐ และองค์กรของพรรคระดับรัฐ ซึ่งแตกต่างกันไปในแต่ละรัฐ	4. องค์กรที่ดำเนินการเลือกสรรคือ พรรคการเมือง

จากการเปรียบเทียบกระบวนการเลือกสรรของพรรคประชาธิปไตย ความหวังใหม่และชาติไทยนั้นกับพรรคอนุรักษนิยมของอังกฤษ และพรรคการเมืองของสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว พรรคการเมืองมีความมั่นคง ทำให้ได้ทราบถึงจุดอ่อนของกระบวนการเลือกสรรของพรรคการเมืองไทย อันจะเป็นแนวทางในการพัฒนากระบวนการเลือกสรรของพรรคการเมืองไทยได้

1.3 จุดอ่อนของกระบวนการเลือกสรรของพรรคประชาธิปไตย พรรคความหวังใหม่ และพรรคชาติไทย

1) พรรคประชาธิปไตย ความหวังใหม่ และชาติไทยมิได้นำกระบวนการเลือกสรรมาใช้ในการเลือกสรรผู้ที่จะเข้ามาเป็นผู้นำรุ่นใหม่ทุกคน กระบวนการเลือกสรรมิได้ครอบคลุม มีช่องว่างที่เปิดโอกาสให้ผู้ที่ไม่ทางพรรคส่งคนไปทาบทามหรือรู้จักกันเป็นการส่วนตัวกับชนชั้นนำของพรรคมิต้องผ่าน

กระบวนการเลือกสรร ตรงจุดนี้ทำให้ขาดกระบวนการกลั่นกรองที่ดี เพราะการรู้จักกันเป็นการส่วนตัวกับชนชั้นนำของพรรค หรือมีชื่อเสียงที่ทางพรรคเข้าไปทาบทาม มิได้เป็นหลักประกันว่าเขาสามารถเข้ามาแสดงบทบาททางการเมืองได้ดี ระบบการเลือกสรรในขณะนี้จึงต้องมีการตรวจสอบผู้ที่เข้ามาโดยการทาบทามด้วย

2) วิธีการที่ใช้ในการเลือกสรรของพรรคประชาธิปัตย์ ความหวังใหม่และชาติไทย คือการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ เป็นวิธีการที่ขาดประสิทธิภาพ ไม่สามารถวัดคุณสมบัติของคนได้มากนัก การทดสอบหลักวิชาการก็มีได้นำมาใช้ ถ้านำมาใช้ก็ทำให้วิธีการเลือกสรรมีความรัดกุมมากขึ้น

3) กระบวนการเลือกสรรของพรรคประชาธิปัตย์ ความหวังใหม่และชาติไทย ไม่มีกำหนดระยะเวลาที่แน่นอนว่าจะใช้เวลาในการเลือกสรรนานเท่าใด เริ่มในระยะเวลาไหนและเสร็จสิ้นในระยะเวลาไหน แต่ละขั้นตอนใช้เวลาเท่าใด เพียงแต่กำหนดคร่าวๆ ว่าจะต้องเสร็จสิ้นก่อนการเลือกตั้ง ทำให้ผู้ที่ต้องการเสนอตัวเข้ามาไม่ทราบวัน เวลาที่แน่นอนว่าจะต้องเสนอตัวเข้ามาในวันใด การไม่มีกำหนดระยะเวลาที่แน่นอนเป็นปัจจัยหนึ่งที่ลดความเป็นระบบของกระบวนการเลือกสรรลง

4) ทั้งพรรคประชาธิปัตย์ ความหวังใหม่ และชาติไทยต่างก็ต้องการคนรุ่นใหม่ที่มีความรู้ความสามารถ และสดริ เข้าเป็นผู้นำรุ่นใหม่มากขึ้น แต่ทั้งสามพรรคก็ขาดการประชาสัมพันธ์ เพื่อกระตุ้นให้คนเสนอตัวเข้ามาสู่กระบวนการเลือกสรรมากขึ้น การประชาสัมพันธ์ที่ปรากฏตามสื่อมวลชนต่างๆ มักจะเป็นเรื่องนโยบาย (ซึ่งคล้ายกันทุกพรรค) เรื่องการเชิดชูภาพลักษณ์ของผู้นำพรรคมากกว่า

5) พรรคประชาธิปัตย์ ความหวังใหม่ และชาติไทยมิได้ให้ความสำคัญกับกระบวนการเลือกสรรมากนัก แต่พรรคสนใจในประเด็นที่จะ “ทำอะไรให้ชนะการเลือกตั้ง” มากที่สุด การไม่ให้ความสำคัญกับกระบวนการเลือกสรรนั้นส่งผลเสียต่อพรรคอย่างแน่นอนเพราะ “คน” ก็เป็นปัจจัยที่สำคัญมากอย่างหนึ่งในการดำเนินการขององค์กรต่างๆ โดยเฉพาะในทางการเมืองที่มีผลต่อสภาพชีวิตของประชาชนมากที่สุด ถึงกระนั้นพรรคการเมืองไทยก็ได้ให้ความสำคัญกับเรื่องนี้มากนัก จึงเป็นที่ปรากฏอยู่เสมอถึงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักการเมืองตลอดจนเรื่องการขาดภาวะผู้นำ

กล่าวโดยสรุปแล้วปัญหาของกระบวนการเลือกสรรของพรรคประชาธิปัตย์ ความหวังใหม่ และชาติไทยมีอยู่สี่ประเด็นคือ

1) หลักการ กระบวนการเลือกสรรมิได้ยึดถือหลักความเสมอภาคมากนัก เพราะบุคคลที่รู้จักกับชนชั้นนำของพรรคและกลุ่มบุคคลที่มีชื่อเสียงที่พรรคส่งคนเข้าไปทาบทาม ไม่ต้องผ่านกระบวนการเลือกสรร ซึ่งเป็นผลมาจากวัฒนธรรมไทยในเรื่องการเกรงใจ การให้เกียรติกันด้วย ผู้ที่ทางพรรคทาบทามจึงไม่ต้องผ่านกระบวนการเลือกสรร แต่กลุ่มที่เสนอตัวเข้ามาต้องผ่านกระบวนการเลือกสรร

2) วิธีการ วิธีการที่ใช้ในกระบวนการเลือกสรรคือ การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ เป็นวิธีการที่ไม่สามารถวัดคุณสมบัติของคนได้มากนัก ถือว่าเป็นวิธีการขาดประสิทธิภาพ

3) แรงกระตุ้น แรงกระตุ้นของพรรคประชาธิปัตย์ ความหวังใหม่และชาติไทยที่จะพัฒนากระบวนการเลือกสรรมีน้อย เห็นได้จากการที่พรรคต้องการคนรุ่นใหม่และสตรี ให้เสนอตัวเข้ามามากขึ้น แต่ไม่มีการกระตุ้นให้บุคคลเหล่านั้นเสนอตัวเข้ามาเพิ่มขึ้น และพรรคไม่มีแผนการที่แน่นอนที่จะพัฒนากระบวนการเลือกสรร

4) การมีส่วนร่วมของสาขาพรรคและสมาชิกพรรค ในกระบวนการเลือกสรรของพรรคการเมืองไทยนั้นมีการรวมอำนาจสูง ให้อำนาจชนชั้นนำของพรรคมาก

การทราบถึงจุดอ่อนของกระบวนการเลือกสรรของพรรคการเมืองไทยทำให้สามารถหาแนวทางในการพัฒนากระบวนการเลือกสรรได้ ซึ่งจะกล่าวถึงในบทต่อไป

ส่วนในเรื่องกระบวนการสร้างภาวะผู้นำนั้น พรรคอนุรักษ์นิยมได้มีแนวทางบางประการที่มีผลต่อภาวะผู้นำของนักการเมืองที่เป็นฝ่ายรัฐบาล ซึ่งเห็นควรที่จะนำมากล่าวไว้ในที่นี้ด้วย เพราะอาจจะช่วยให้สามารถหาแนวทางที่จะพัฒนาภาวะผู้นำของพรรคการเมืองไทยได้ กล่าวคือ เมื่อมีปัญหาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรบางคนมีพฤติกรรมที่ไม่เป็นที่ยอมรับของสาธารณชน รัฐบาลของพรรคอนุรักษ์นิยม ได้ตั้งคณะกรรมการหามาตรฐานความประพฤติของบุคคลสาธารณะขึ้น ซึ่งต่อมารัฐบาลได้เห็นชอบกับมาตรฐานและวิธีการรักษามาตรฐานที่คณะกรรมการเสนอแนะบางส่วน จึงนับได้ว่าประเทศอังกฤษมีการวางมาตรฐานบางอย่างสำหรับบุคคลสาธารณะไว้แต่มาตรฐานนี้ไม่ได้เป็นกฎหมายหรือข้อบังคับ ขึ้นอยู่กับว่าผู้มีอำนาจจะถือปฏิบัติเพียงใด กล่าวคือ

โครงการกำหนดมาตรฐานของความเป็นบุคคลสาธารณะของนักการเมือง

โครงการนี้นำโดยอดีตนายกรัฐมนตรี นายจอห์น เมเจอร์ ที่ต้องการกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรม และภาพลักษณ์ที่ปรากฏต่อสาธารณชนของนักการเมือง ซึ่งเขาได้กำหนดไว้ 7 ประการ คือ

- 1) นักการเมือง โดยเฉพาะรัฐมนตรีต้องรำลึกอยู่เสมอว่าเป็นรัฐมนตรีขององค์พระมหากษัตริย์ ต้องเคารพสถาบันสูงสุด และมีมาตรฐานในการปฏิบัติตน
- 2) นักการเมืองโดยเฉพาะรัฐมนตรีต้องมีกฎเกณฑ์ที่เคร่งครัดว่าไม่นำผลประโยชน์ส่วนตัวมาขัดกับผลประโยชน์สาธารณะ และไม่ปฏิบัติหน้าที่ให้ขัดกับงานบริการประชาชน
- 3) ต้องตัดสินใจให้ได้ว่า ต้องปฏิบัติตนอย่างไรที่จะเพิ่มมาตรฐาน ความประพฤติของตน ต้องตัดสินใจให้ได้ว่าจะทำหรือไม่ทำอะไรในแต่ละสถานการณ์
- 4) ต้องทำให้สาธารณชนเข้าใจในประเด็นต่างๆ ที่เกิดจากการบริหารที่ผิดพลาดถึงแม้ว่าเขาจะไม่เกี่ยวกับเรื่องนั้นโดยตรง ต้องชิงบประมาณให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลถึงแม้ว่ารายจ่ายนั้นจะไม่เกี่ยวข้องกับเขาโดยตรง

- 5) ต้องสามารถมอบนโยบายแก่ข้าราชการระดับสูงเพื่อติดตามตรวจสอบการให้บริการแก่ประชาชน และการร้องทุกข์ของประชาชน
- 6) ให้ความมั่นใจแก่ประชาชนว่าการร้องทุกข์ของพวกเขาได้รับการเข้าสู่การพิจารณาในรัฐสภา
- 7) คณะรัฐมนตรีต้องทราบโดยอัตโนมัติว่าต้องรออน้อยสามเดือนก่อนที่จะดำเนินกิจการใดๆ ที่มีผลประโยชน์ของพวกเขาอยู่ หรือต้องรออน้อยสองปีถ้ากิจการนั้นถูกวิพากษ์วิจารณ์¹ เป็นการดีที่พรรคอนุรักษนิยม ซึ่งนำโดย นายจอห์น เมเจอร์ ที่ได้ให้ความสำคัญกับมาตรฐานทางจริยธรรมและภาพลักษณ์ของนักการเมือง ที่ต้องมีมาตรฐานในการปฏิบัติตน เพราะนักการเมืองเป็นบุคคลสาธารณะ ความประพฤติของนักการเมืองส่งผลกระทบต่อและมีอิทธิพลต่อประชาชน การมีมาตรฐานการปฏิบัติตนที่ดีก็สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ประชาชนได้ อีกทั้งทำให้ประชาชนเกิดความนับถือ ศรัทธา และมั่นใจในตัวผู้นำของเขา

นอกจากมีข้อกำหนดต่างๆ สำหรับผู้นำแล้ว ผู้นำต้องมีความรับผิดชอบในกรณีต่างๆ พวกเขาต้องรับผิดชอบต่อประชาชนและต่อนักการเมืองด้วยกัน ต้องสามารถให้คำอธิบายเกี่ยวกับงานในหน้าที่ ความผิดพลาดในการบริหารงาน ความผิดพลาดในการปฏิบัติตัวหรือความผิดอื่น ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

1) กรณีที่มีความผิดพลาดในการปฏิบัติตัว ผู้นำของพรรคอนุรักษนิยมต้องลาออกจากตำแหน่ง เช่น ความผิดพลาดในเรื่องเพศ เรื่องเงิน คณะรัฐบาลของ นายจอห์น เมเจอร์ ในปี ค.ศ. 1992-7 ต้องได้รับความเจ็บปวดจากการกระทำผิดในเรื่องเพศและเรื่องเงินของนักการเมืองในพรรค ซึ่งกรณีนี้สาธารณชนได้รณรงค์ขอมาตรฐานทางจริยธรรมของนักการเมืองทำให้นายจอห์น เมเจอร์ ต้องออกนโยบายมาควบคุมศีลธรรมของนักการเมือง²

2) กรณีที่มีความผิดพลาดในการตัดสินใจ ถ้านักการเมืองตัดสินใจผิดพลาดก็ต้องลาออกจากตำแหน่ง เช่นกรณี

- ในปี ค.ศ. 1980 นิโคลัส แฟร์เบิน สมาชิกรัฐสภาของอังกฤษต้องลาออกหลังจากให้ข้อมูลที่ผิดพลาดต่อหนังสือพิมพ์ "สก็อตติช" เกี่ยวกับเหตุผลของเขาที่ไม่ทำการสอบสวนในเรื่องการกระทำชำเรา ก่อนที่จะตอบคำถามนักข่าว ซึ่งคำอธิบายของเขาก็ไม่ได้รับความเชื่อถือ เขาถูกสาธารณชนมองในทางที่เสื่อมเสีย

¹Bill Coxall and Lynton Robins, Contemporary British Politics (London : T.J. International Ltd, 1998), pp. 285-286

²Ibid, pp. 288-289.

- เอ็ดวินา เคอร์รี่ เป็นสมาชิกรัฐสภาสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ต้องลาออก หลัง จากที่ออกมากล่าวหาว่า “ไข่มดแดงในประเทศนี้ติดเชื้อโรค ซาลโมเนลลา” ทำให้สาธารณสุขชนเกิดความแตกตื่น เธอถูกต่อต้านจากผู้ผลิตไข่ และถูกวิจารณ์อย่างหนักโดยสมาชิกพรรค³

3) กรณีที่มีความผิดพลาดในการวางนโยบาย กรณีที่วางนโยบายผิดพลาด นายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรี จะต้องยื่นมือเข้ามาช่วยนักการเมืองคนนั้น ทั้งคณะรัฐมนตรีต้องมีความรับผิดชอบร่วมกัน มีกรณีจำนวนมากที่มีความผิดพลาดในเรื่องนโยบาย แต่รัฐมนตรีไม่ต้องลาออก นายกรัฐมนตรีจะเข้ามาปกป้องนักการเมืองคนนั้น

4) กรณีที่การบริหารงานผิดพลาด เป็นเรื่องที่ไม่ปกติที่รัฐมนตรีต้องมารับผิดชอบ เกี่ยวกับการบริหารงานที่ผิดพลาดในกระทรวง ส่วนมากสาธารณสุขจะวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของข้าราชการมากกว่า⁴

1.4 จุดอ่อนของกระบวนการสร้างภาวะผู้นำของพรรคประชาธิปัตย์ ความหวังใหม่ และชาติไทย

1) พรรคประชาธิปัตย์ ความหวังใหม่ และชาติไทย ขาดแผนงานการพัฒนาภาวะผู้นำที่ชัดเจน กลไกที่ทางพรรคกล่าวหาใช้ในการพัฒนาภาวะผู้นำของพรรคนั้น ส่วนใหญ่แล้วเป็นหน้าที่ของนักการเมืองที่ต้องปฏิบัติอยู่แล้ว เช่น การทำงานในคณะกรรมการ การรับตำแหน่งทางการเมือง ส่วนการสัมมนาที่ทางพรรคจัดให้มีขึ้นก็เป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถพัฒนาภาวะผู้นำได้ แต่ไม่เพียงพอ

2) พรรคประชาธิปัตย์ ความหวังใหม่ และชาติไทย ขาดการวางมาตรฐานพฤติกรรมของนักการเมือง ทำให้นักการเมืองขาดแนวทางที่ชัดเจนในการแสดงบทบาททางการเมือง ซึ่งนักการเมืองนั้นถือว่าเป็นบุคคลที่มีอำนาจมีบทบาทในสังคมมาก การวางมาตรฐานทางพฤติกรรมจึงเป็นเรื่องที่มีความจำเป็น

3) กลไกควบคุมพฤติกรรมของนักการเมืองของพรรคประชาธิปัตย์ ความหวังใหม่ และชาติไทยยังอ่อน ทำให้ไม่สามารถควบคุมการแสดงบทบาททางการเมืองของนักการเมืองได้เต็มที่ กลไกการควบคุมจากกลุ่มผลประโยชน์ของระดับล่างและจากประชาชนก็มีน้อยมาก แต่การควบคุมจากกลุ่มผลประโยชน์ของนักธุรกิจและข้าราชการมีค่อนข้างมาก

³ Ibid, pp. 290-291.

⁴ Ibid, p. 29.

กล่าวโดยสรุปแล้วกระบวนการสร้างภาวะผู้นำของพรรคประชาธิปัตย์ ความหวังใหม่ และชาติไทยนั้นยังเป็นปัญหาอยู่มาก เพราะเงื่อนไขสามประการคือ

- 1) ขาดแผนงานในการพัฒนาภาวะผู้นำ
- 2) ขาดเกณฑ์ในการวางมาตรฐานพฤติกรรมของนักการเมือง
- 3) กลไกการควบคุมนักการเมืองโดยพรรคยังอ่อน และการควบคุมจากประชาชนก็มี

น้อย

จากการได้ทราบถึงจุดอ่อนของกระบวนการสร้างภาวะผู้นำของพรรคประชาธิปัตย์ ความหวังใหม่และชาติไทย ทำให้สามารถหาแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำของพรรคการเมืองไทยได้ ซึ่งจะกล่าวถึงในบทต่อไป